

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3367/2017. (XII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.1.518/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Bfv.III.1.518/2016/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló büntetőügy tényállása szerint az indítványozó egy budapesti kórház pszichiátriai osztályán dolgozott gazdasági főnővér-helyettesként. A 74 éves sértett 2012. szeptember 6-tól 17-ig feküdt a kórház pszichiátriai osztályán. Érkezésekor a nála lévő 241 160 forintot az indítványozó átvette megőrzésre, azonban a kórház pénztárába az átvett összeget nem fizette be, hanem saját céljaira fordította. A sértett a kórházból való távozáskor a pénzét nem kapta vissza, ezért több alkalommal is felkereste az indítványozót a pénz visszafizetése céljából. Az indítványozó egy alkalommal egy másik betegtől átvett pénzből 60 000 forintot átadott a sértettnek. A sértett 2012. október 1-jén ismét felkereste az indítványozót, amikor a kórház főnővére, tudomást szerezve a sértett jogos követeléséről, megkérte az indítványozót, hogy kísérje át a sértettet az „F” épületben található pénztárba. Az indítványozó azonban – mivel a pénzt nem tudta visszafizetni – az „F” épület helyett a „C” épület felé vezette a sértettet, a betegek által nem használt helyen. A „C” épület liftjébe beszállva az indítványozó – miután a kezére orvosi gumikesztyűt húzott – megtámadta a sértettet, beszorította a lift sarkába, megragadta a nyakát és fojtogatni kezdte. Az sértett és az indítványozó között dulakodás alakult ki, melynek során az indítványozó orvosi kötöző gézt vett elő zsebéből, és közölte a sértettel, hogy „Magának most meg kell halnia!”, majd a gézt megpróbálta a sértett nyakára hurkolni. A lift eközben fel- és lefelé haladt, a sértett pedig segítségért kiabált. Egy ajtónyitáskor két kórházi alkalmazott azért nem avatkozott közbe, mert az esetet betegszállításnak gondolták, majd amikor másodjára is kinyílt előttük a lift ajtaja, az egyik alkalmazott – és az ő hívására a másik alkalmazott is – a sértett segítségére sietett, aminek hatására az indítványozó a sértettet elengedte, a szemtanúk kérdéseire nem válaszolva a helyszínről távozott. A sértett arcán több kisebb hámosorzos, nyakán pedig a megragadás és szorítás következtében vörös foltokat eredményező, nyolc napon belül gyógyuló sérülést szenvedett el.
- [3] A sértett feljelentése, illetve a Fővárosi Főügyészség vádirata alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 15.B.1652/2014/5. számú ítéletével az indítványozót mint vádlottat – a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (2) bekezdés c) és k) pontja szerint minősülő emberölés bűntettének kísérletében bűnösnek mondta ki, és tíz év fegyházbüntetésre és tíz év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [4] Az indítványozó és védője elsődlegesen a téves minősítés miatt, másodlagosan a büntetés enyhítése miatt fellegkezett az ítélet ellen.
- [5] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 4.Bf.64/2015/27. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Az indítványozó cselekményét személyi szabadság megsértése bűntettének és testi sértés vétségének minősítette, a szabadságvesztést egy évre enyhítette, és a szabadságvesztés végrehajtását két év próbaidőre felfüggesztette, továbbá a közügyektől eltiltás mellékbüntetését mellőzte.
- [6] Az ítéltábla ítélete ellen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Btk. 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés c) és k) pontja szerint minősülő emberölés bűntette kísérletének megállapítása és a törvénynek megfelelő büntetés kiszabása érdekében.
- [7] A Kúria az ítéltábla ítéletét megváltoztatta, az indítványozó cselekményét emberölés bűntette kísérletének minősítette [Btk. 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont], és ezért őt nyolc év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és nyolc év közügyektől eltiltásra ítélte. A Kúria ítélete indokolásában kiemelte, hogy érdekte-

len, hogy az ölési kísérlet során a sértett milyen sérüléseket szenvedett el, ugyanis a kísérlet nem minden esetben jár együtt sérüléssel, sőt az emberölés befejezetlen kísérlete sérülés hiányában is egyértelműen megállapítható.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Állítása szerint a Kúria a bizonyítékokat felülmérlegelte, újabb fellebbviteli fórumként járt el, és ezáltal megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, a XXVIII. cikk (2) bekezdésében előírt ártatlanság vélmét, illetve a XXVII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [10] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza. Az Abtv. hivatkozott szakasza alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [11] A Kúria döntése ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [12] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az alkotmányjogi panaszát.
- [13] A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.
- [14] Az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott feltételeknek az alábbiak szerint felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozók jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [15] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának alternatív jellegű tartalmi feltételeiként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság tartalmi követelményei alapján azt vizsgálta jelen ügyben, hogy a Kúria jogértelmezése felveti-e annak lehetőségét, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló módon alaptörvény-ellenes, illetve hogy e jogértelmezés kapcsán alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről van-e szó.
- [16] 3.1. Az indítványozó állítása szerint a Kúria a bizonyítékokat felülmérlegelte, újabb fellebbviteli fórumként járt el, és ezáltal megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogát, illetve a XXVII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogát.
- [17] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegét az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülésében értelmezi, a bíróságok eljárásának ezen túlmenő elemei, így különösen az adott jogvitáknak – a jogszabályok alkalmazásával és a bíróság mérlegelési jogának gyakorlásával történő – mikénti eldöntését nem tekinti alkotmányossági kérdésnek. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének.
- [18] Önmagában az a tény, hogy az adott ügyben az indítványozó cselekményének minősítését a Kúria a másodfokú bíróságtól és az indítványozótól eltérő módon értékelte, azokból nem az indítványozó által helyesnek vélt következtetést vonta le, még nem teszi az eljárást tisztességtelenné. Az indítvány ténylegesen a Kúria eljárását és ítéletét, annak indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta.
- [19] A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint kizárólag a rendes jogorvoslati lehetőségekre terjed ki [lásd legutóbb: 3168/2017. (VII. 6.) AB végzés, Indokolás [24]]. Jelen ügy indítványozója élt is a jogorvoslathoz való jogával, miután az elsőfokú döntés ellen fellebbezést nyújtott be és a másodfokú bíróság azt elbírálta.

- [20] 4. Az indítványozó szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében előírt ártatlanság védelme is. A Kúria ugyanis megsértette az ártatlanság védelmének részét képező *in dubio pro reo* elvét, hiszen az indítványozó cselekménye, elkövetési szándéka nem volt egyértelműen megállapítható, ezért a Kúriának az enyhébb minősítésű másodfokú ítéletet kellett volna hatályában fenntartania.
- [21] Az ártatlanság védelme az Alkotmánybíróság értelmezésében elsősorban azt szolgálja, hogy a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított elfogulatlan, pártatlan hozzáállást tanúsítson, továbbá a döntésre megalapozott bizonyítással, a prejudikáció tilalmának sérelme nélkül kerüljön sor.
- [22] Ez egyben azt is garantálja, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket ne szenvedje el a felelősségének megállapítása nélkül {3243/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [19]–[20]}.
- [23] Az *in dubio pro reo* elvének lényegét az Alkotmánybíróság az 1284/B/1990. AB határozatban fogalmazta meg, miszerint: „az ártatlanság védelmének következménye, hogy a büntetőeljárásban a bizonyítási teher nem a terheltre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul. [...] Az ártatlanság védelmének lényegéből következik végül az a követelmény, hogy a terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert” {ABH 1991, 562, 563.; megerősítette: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [57]}.
- [24] Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletének indokolásában a Kúria rámutatott, hogy az emberölés kísérletének megállapítása során nem az objektív eredménynek, hanem az elkövető szubjektív tudattartalmának és az elkövetési magatartásnak van jelentősége. Kiemelte, hogy a másodfokú bíróság ezeket a körülményeket figyelmen kívül hagyta, és annak a szakértői megállapításnak tulajdonított döntő jelentőséget, hogy a sérülések a „halálos eredmény, de még a nyolc napon túl gyógyuló sérülés kialakulásának reális lehetőségét” kizárták. Megállapította, hogy az irányadó tényállás szerint a sértett ellenállása, valamint a cselekmény mások általi észlelése és közbelépése miatt maradt el a cselekmény befejezettsége. Rámutatott, hogy a másodfokú bíróság – hasonlóan elsőfokú bírósághoz – az elkövetési magatartást úgy állapította meg, hogy fojtogatás történt, ezért a cselekmény minősítése és a kiszabott büntetés megváltoztatása is törvénysértő volt.
- [25] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az első- és másodfokú büntető bíróságok a büntetőjogi felelősség megállapítása során döntéseik indokolásában megjelölték a megállapított tényállást és az annak alapjául elfogadott bizonyítékokat. A Kúria a cselekmény minősítésére irányuló szakjogi kérdésben jutott a másodfokú bíróság által megállapított minősítéstől eltérő következtetésre, azonban az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást vette alapul.
- [26] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a kúriai döntés alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált sem az ártatlanság védelmével, sem pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni.
- [27] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy mivel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, annak befogadására nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. december 12.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1198/2017.

